

Széll Kálmán Tanulmányi

Ösztöndíj 2020.

Kötöttségoldó gondoskodás

-

A háztáji gazdálkodás segítése

Szentgotthárdon

Készítette:

Dancsecs Domonkos

Előszó

A pályázatomban a témája a „Kötöttségoldó gondoskodás - A háztáji gazdálkodás segítése Szentgotthárdon”, amellyel egy olyan szolgáltatás megvalósítását javaslom, ami elősegíthetné, hogy minél több ember belevágjon a kiskerti gazdálkodásba.

A pályázat célja

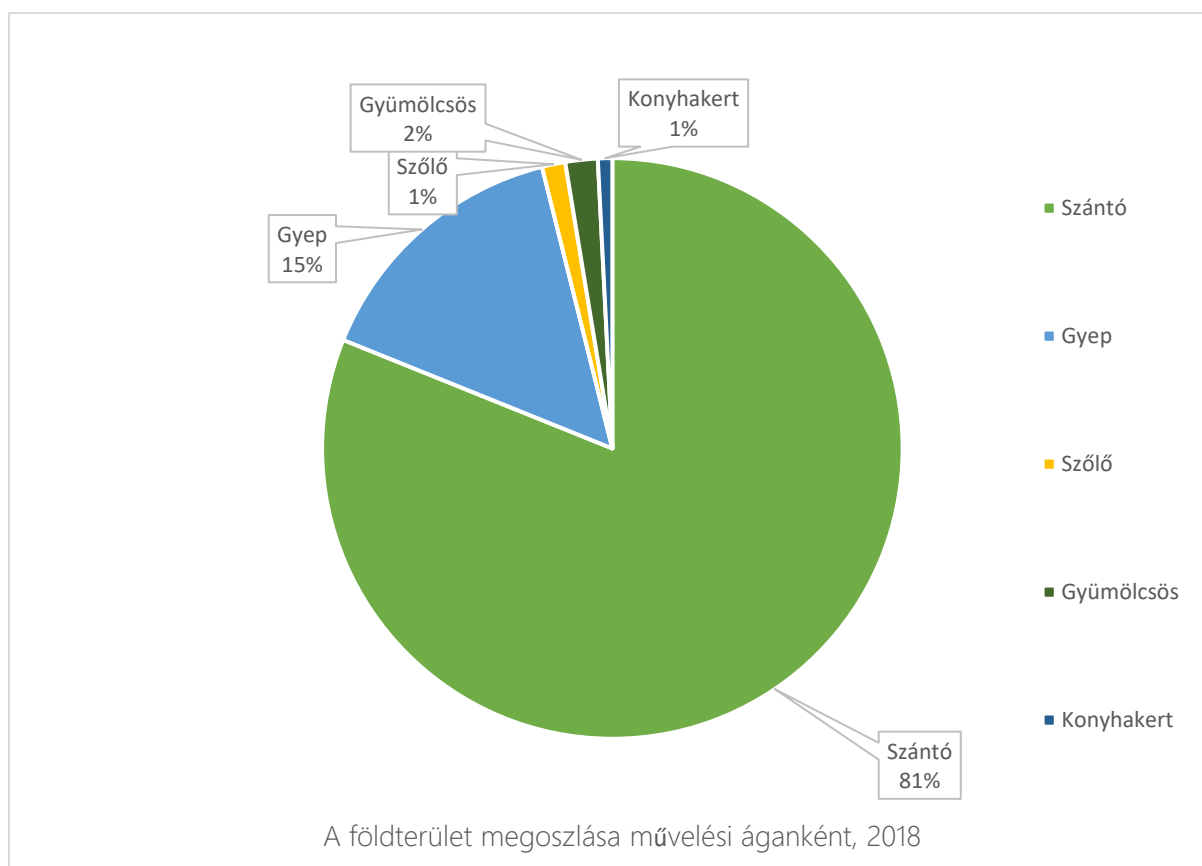
A mai falu képe nem hasonlítható össze a '80-as és '90-es évek vidéki Magyarországaival. Mára a magyar falvakból szinte eltűntek a haszonállatok, ez Szentgotthárd környékén sincs máshogy: nem sok helyen lehet találkozni a baromfi kívül más haszonállattal, sőt, azokkal is egyre ritkábban. A háztáji növénytermesztés nem kopott ki ennyire a mindennapokból, ettől függetlenül a kiskerti növénytermesztés helyzetén is lehetne javítani.

A pályázattal ezeknek a folyamatoknak a visszafordítására, javítására teszek néhány javaslatot.

Adatok

A háztáji gazdálkodás ma is folyamatosan szorul vissza, ezt mutatják a Központi Statisztikai Hivatal adatai: míg 2000-ben a mezőgazdasági terület körülbelül 3%-át művelték 1 hektár alatti területen gazdálkodók, addig 2016-ban már csak 1%-át. Ez azt jelenti, hogy egyre több ember hagy fel a kiskerti gazdálkodással. Az állatállomány tekintetében is hasonló koncentráció zajlott le. A háztáji gazdálkodás – különösen a háztáji állattartás – visszaszorult és a konyhakertek helyett is egyre inkább a gyepesített udvar jellemző. Emiatt a mezőgazdasági termelés egyre kisebb részét adják a háztáji gazdálkodók.¹

¹ http://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/gazdasagkuszob_modositasa_2020.pdf?lang=hu

Ennek a jelenségnek számos oka van, az egyik, hogy túl nagy kötöttséget jelent a gazdálkodás: egy nyaralás alkalmával nehéz a növények locsolását megoldani, mindig segítséget kell kérni ehhez a szomszédtól, rokontól, ami sokszor kellemetlen lehet, időnként pedig megoldhatatlan. Az állattartás esetében ez a probléma hatványozottan jelentkezik, mivel nagyobb hozzáértést, felelősséget igényelnek az állatok, és valószínűleg kevesebb ember hajlandó segíteni, mint a növények locsolásánál.

A szolgáltatás

A fenti probléma orvoslására szükség lenne egy megbízható szolgáltatás létrehozására, amelynek keretében a szolgáltató átvállalná a növények locsolását, az állatok gondozását, amíg a tulajdonos nyugodtan nyaralhatna.

Ezzel a program azt célozná meg, hogy minél több lakos kedvet kapjon a kiskerti gazdálkodásra, mivel már nem okozna gondot a mobilitás problémája. A másik cél az lenne, hogy azok, akik jelenleg részt vesznek kiskerti gazdálkodásban, azok sem hagyjanak fel azzal.

Mivel a tulajdonosok egész évben gondozott növényeiről vagy állatairól lenne szó, mindenképpen szükség lenne képzett vagy tapasztalt munkaerőre, akinek vannak

kertészeti és állattartási tanulmányai vagy tapasztalatai, így megfelelő kezekben tudhatná a tulajdonos a növényeket és állatokat a távolléte alatt.

Másrészt a gondozóknak a magánkézben lévő ingatlanokra kéne belépniük, így nem kerülhető meg a magántulajdon védelme sem: mindenképpen megbízható emberekre lenne szükség ahhoz, hogy kialakuljon a szolgáltatás iránti elkötelezettség.

Azonban fontos leszögezni, hogy a felvázolt program csak azokat célozná meg, akik kiskerti gazdálkodást folytatnak hobbiszinten, és nem ebből élnek meg. Ennek egyik oka, hogy egy nagyobb gazdaság ellátására nem lenne kapacitás, másrészt a program céljaiba sem lenne beilleszthető a nagyobb gazdálkodók segítése.

Az applikáció szükségessége

Az elképzelt rendszer nem a legidősebb generációt célozza meg, mivel általánosságban őket érinti legkevésbé a mobilitás problémája. Másrészt az ő generációjuk vesz részt leginkább a háztáji gazdálkodásban, így őket kell a legkevésbé ösztönözni az ebben való részvételre. Tehát a többi generáció esetében van a nagyobb szükség a népszerűsítésre, a gazdálkodás megkönnyítésére.

Ebből kifolyólag a szolgáltatást online lehetne igénybe venni egy applikáció segítségével, hasonlóan más közösségi szolgáltatásokhoz (például a közösségi autók esetében), ahol magántulajdon használatáról van szó.

Az appra több okból is szükség lenne:

- Egyrészt a vitás esetek elkerülésére: mivel a kertész egy más ember növényét vagy állatát venné gondozás alá, így könnyen rá lehetne fogni utólag, hogy valamilyen kárt okozott bennük. Ennek kiküszöbölésére fotót kellene készítenie a megbízónak a növényekről a szolgáltatás igénybevétele előtt, ezt pedig feltölteni az appba, ezáltal ezekre lehetne utólag hivatkozni az esetleges vitás esetekben. Ez a folyamat hasonlítana a közösségi autók igénybevételéhez a GreenGo vagy MOL Limo esetében, ahol indulás előtt ellenőrizni kell az autók épségét, melyet fotókkal kell bizonyítani.
- Másrészt ezt a szolgáltatást a tulajdonos valószínűleg többször igénybe veszi, így az első alkalommal elvégzett regisztrációval később számos adatot már nem kell újra megadni, csupán be kell lépni az appba.
- Harmadrészt az app segítségével lehetne legegyszerűbben megadni az adott alkalomhoz szükséges adatokat a kertész számára.

- Negyedrészt a gondozó is ezzel az alkalmazással kapna meg minden szükséges információt, itt küldhetne a tulajdonosnak helyzetjelentést a kert állapotáról, itt tudná a naptárt kezelni, hogy melyik időszakban ér rá, így, ha egy nap betelt, más tulajdonos már nem tudná a szolgáltatást lefoglalni.
- Végül pedig az app szolgálhatna akár a fizetés platformjának is.

A modern technológiát felvonultató program közelebb állna a fiatalabb generációkhoz is, felkeltené az érdeklődésüket az, hogy egy vidéki kisvárosban applikáció segítségével lehet igényelni egy szolgáltatást. Eközben bátorítaná is őket a lehetőség, hogy a mobilis életükbe is be lehet illeszteni a kiskerti gazdálkodást.

A szolgáltatás igénybevétele

A szolgáltatást tehát az applikáció segítségével lehetne igénybe venni, ennek a menete a következő lenne.

1. Regisztráció: az alapvető személyes adatokat kellene megadni, a nevet, e-mail címet, címet és telefonszámot.
2. Időpontfoglalás: mivel a kertész naptára is betelhet, így előre le kellene foglalni az adott időszakot egy naptár segítségével.
 - a. Először meg kellene adni a foglalás hosszát napokban.
 - b. Ezután meg kellene adni a településrész nevét, ugyanis ettől függene az, hogy mennyivel előbb szükséges lefoglalni az időpontot.

Szentgotthárd belvárosában és az azzal egybeépült településrészeken - Rábakethelyen és Rábatótfaluban – és Rábafüzesen egynapos foglalás esetén elég lenne egy nappal előbb lefoglalni az időpontot, mivel ezek a településrészek közel vannak a belvároshoz, így nem kell sok időt eltölteni az utazással, ezáltal egy-egy alkalommal a kertész is tudna ilyen gyorsan reagálni egy felmerülő új munkára. Többnapos foglalás esetén azonban már nem lenne jelentősége a településrésznek, mivel a foglalásokat már legkésőbb egy héttel előre le kellene rendezni.
 - c. Ekkor meg kellene adni a munka fő típusát: növény - vagy állatgondozás. Ez azért lenne fontos, mivel a növényeket elegendő napi egyszer, az állatokat viszont napi kétszer, reggel és este is gondozni kell, így a naptár szempontjából lényeges információ

lenne, hogy egy nap hányszor kell a tulajdonos megbízásával foglalkozni. Itt a kertész által előre megadott napi megbízás betelte után a rendszer nem engedne újabb foglalásokat létrehozni.

3. Adott munka részletes leírása
 - a. Növények esetében meg kellene adni a növények típusát és azt, hogy mekkora területet foglalnak el. Esetleg van-e további teendő a növényekkel (például tápozás)
 - b. Állatok esetében meg kellene adni az állatok fajtát, pontos mennyiségét, az etetésen és itatáson kívül felmerülő további munka szükségességét (például a tojás összegyűjtése, takarítás)
4. Növények esetében itt kellene a fotókat csatolni egyrészt a korábban leírt kellemetlenségek elkerülése végett. Másrészt a pontos beazonosítás érdekében is szükséges a fénykép megléte, így a kertész előre el tudja tervezni, hogy nagyjából mennyi időbe fog telni a locsolás.
5. Helyszín pontos leírása: pontosan hol vannak a növények vagy állatok a telken belül
6. Segédeszközök
 - a. Növények esetében: hol van a locsolókanna, hol van a vízvételi lehetőség, mennyi vizet szoktak adni a növényeknek. Ez nyilvánvalóan csak egy tájékoztató adat lenne, a kertész az adott időjárástól és a szaktudásától függően meg tudná határozni a szükséges mennyiséget.
 - b. Állatok esetében: hol található az élelem, hol található a vízvételi lehetőség. Itt pontosan le kellene írni, hogy melyik táplálékból mennyit szoktak az állatoknak adni.
7. Egyéb: speciális igények leírása
8. Kulcs eljuttatására több lehetőség is lehetne. Egyrészt személyesen át lehetne adni egy hosszabb elutazás előtt, így még tudna a tulajdonos és a kertész egymással beszélni. Másrészt le lehetne adni egy erre kijelölt helyen.

Természetesen ezeket meg lehetne telefonon is beszélni. Viszont:

- több kert gondozása esetén a kertész nem tudna minden adatot megjegyezni

- mindenképp szükséges a konfliktusok elkerülése végett a fotók készítése, ezt pedig egy appon keresztül a legegyszerűbb eljuttatni a másik félhez
- a naptárral a legegyszerűbb az időpontfoglalás, így nem szükséges a kertésznek az adategyeztetéssel foglalkoznia, ez automatikusan megtörténik

A szolgáltatás használata a kertész számára

Természetesen a gondozóknak is szükséges lenne az alkalmazás használata, ez segítené őket az információszerzésben.

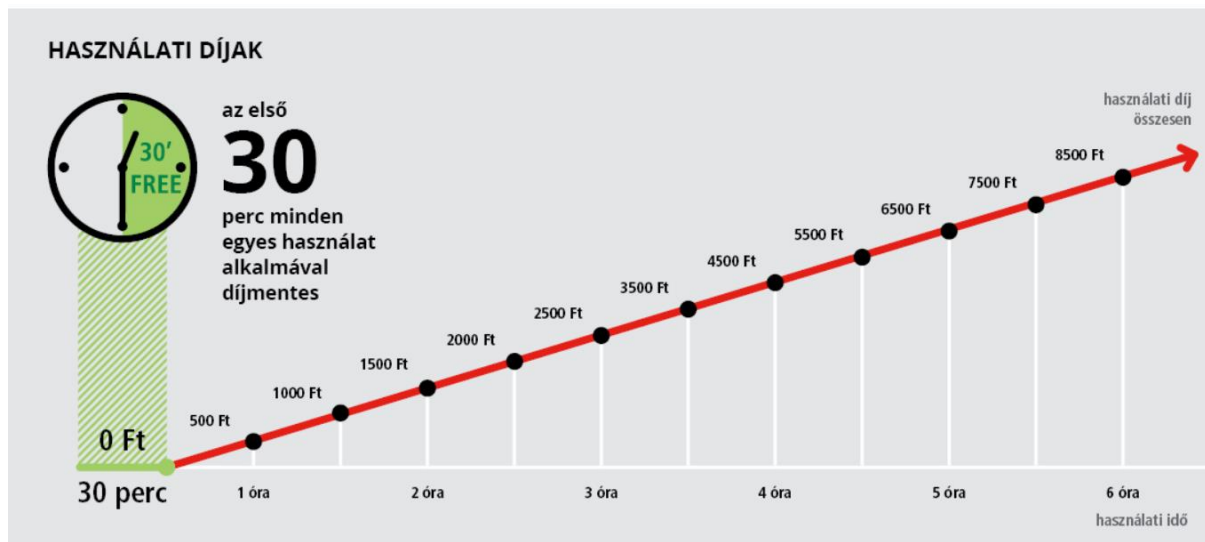
- Ennek segítségével jutnának hozzá a tulajdonos által megadott adatokhoz, innen informálódhatnak az elvégzendő munkáról.
- Ezzel ellenőrizhetnék, hogy a megbízó valós fotókat töltött-e fel az appba, hogy a vitás esetekben ne lehessen valótlan tartalmú képekre hivatkozni.
- Ez lenne a kapcsolattartás fóruma is, ugyanis lehetőség lenne a visszajelzésre, helyzetjelentésre a tulajdonos felé, ez főleg egy hosszabb megbízás esetén lenne hasznos funkció. Ekkor lehetne képet is küldeni a kert állapotáról.
- Itt tudná a naptárt szerkeszteni, jelölni azokat az időszakokat, amikor nem vállalna ilyen munkát, megadni, hogy egy adott napon belül hány helyet tudna gondozni. Továbbá automatikusan betelnének az időpontok, ha egy-egy tulajdonos lefoglalna egy-egy adott időszakot.
- Akár ez lehetne a fizetés platformja is, ahova kiírhatná a fizetendő összeget, bár ez egy még komolyabb fejlesztést követelne meg az appban.
- A megbízás lejártával lehetőség lenne egy általános visszajelzésre is, ahol a kertész az általa feltárt helytelen növény – vagy állattartásra hívhatná fel a figyelmet, tanácsokat adhatna azok orvoslására vagy egyszerűen jobb módszereket ajánlhatna az adott növény termesztésére, gondozására.

Díjszabás

A díjakat számos szempont alapján kellene meghatározni, ezek a következők lehetnének:

- Egyrészt a munka típusa alapján szükséges megszabni a díjakat: a növénylocsolás nyilvánvalóan olcsóbb lenne, mint az állatok gondozása, de természetesen növények esetén a gondozandó terület nagysága, állatok esetén a darabszámuk is meghatározná a fizetendő összeget.
- A díjat befolyásolná az is, hogy melyik településrészen helyezkedik el az adott telek: a pizzaszállításhoz hasonlóan kiszállási díjat kellene felszámolni, így a távolabb eső falvak esetén kissé magasabb lenne a díj. Szentgotthárd belvárosában és a vele határos városrészeken – Rábakethelyen és Rábatótfaluban – például nem lenne szükség kiszállási díj felszámítására, máshol azonban a távolság alapján felárat kellene fizetni: ezt az üzemanyagárak és az extra időráfordításból lehetne kiszámítani.
- Ezekén túl nagyban befolyásolná a díjat a szolgáltatás igénybevételének időtartama. A pályázat témáját adó program célja nem az lenne, hogy hosszú távon a tulajdonos helyett valaki más gondozza a telket, hanem csupán az, hogy bátorítsa a lakosokat a háztáji gazdálkodásban való részvételre: ne tántorítsa el őket a mobilitás elvesztésének lehetősége. A felvázolt program csak ezt a riasztó tényezőt próbálná feloldani, és nem átvállalni egy-egy kert gondozását, ha a tulajdonos belefárad a gazdálkodásba. Ezért a díjszabásnak is azt kellene sugallnia, hogy ez a szolgáltatás rövidebb időtartamra van kitalálva, arra, hogy egy-egy nyaralás alkalmával egyszerűen megoldható legyen a növények és állatok gondozása. Tehát - a budapesti közösségi biciklikhez, a BUBI-hoz hasonlóan - itt is a rövidebb időszakra igénybe vett szolgáltatás díja lenne kedvezőbb. Egy néhány napos távollét esetén a fizetendő összeg napokra lebontott díja kedvezőbb lenne egy több hétre igénybe vett szolgáltatásénál. Ezen felül esetleg lehetne egy időkorlátot is bevezetni a túlzott igénybevétel elkerülése végett.
- A díjakat viszont utólag lenne érdemes kifizettetni, mivel előre nem lehetne teljes mértékben kiszámítani, hogy pontosan mekkora lenne a fizetendő összeg. Ez változna az esetleg felmerülő egyéb munkákkal, befolyásolná az időjárás is: például egy esős nap után természetesen nem lenne szükség a locsolásra, így kiszámíthatatlan lenne a pontos összeg.

- A fizetés történhetne a kulcs visszavételekor személyesen vagy átutalással. Az applikáció keresztül is lehetne akár fizetni, viszont ez már egy bonyolultabb fejlesztést igényel, így ez a funkció elhagyható lenne.

Az ábrán látható a BUBI díjszabása²: minden újabb megkezdett fél óra egyre drágább: ehhez a struktúrához hasonló díjszabásra lenne szükség ennél a programnál is napokra lebontva

A rövidtávú szolgáltatás

A pályázatban ismertetett program célja tehát a rugalmasabb tervezés biztosítása a kiskerti gazdálkodásba belevágó lakosok számára. Ez azonban nem csak a hosszútávú tervezést könnyíthetné meg nyaralás esetén, hanem az olyan egyszeri eseteket is, amelyek valamilyen nemvárt esemény miatt következnek be. Ekkor lehetőség nyílna a növények vagy állatok gondozását csupán egy-egy napra a szolgáltatás gondjaira bízni.

- Ebben az esetben legalább egy nappal előbb szükséges lenne a fent leírt módon jelentkezni a szolgáltatásra. A rövidtávú szolgáltatás abban különbözne az általános esettől, hogy erre csak a már korábban regisztráltak jelentkezhetnének, olyanok, akik már legalább egyszer igénybe vették a szolgáltatást. Erre a korlátozásra azért lenne szükség, hogy a gondozónak ne egy teljesen ismeretlen helyszínre kelljen kimennie, mivel csak egy napról lenne szó.

² <https://molbubi.hu/dijszabas.php>

- Továbbá ekkor csak egy napra lehetne foglalni, mivel ez a funkció csak a hirtelen közbejött események segítésére lenne kifejlesztve.
- Ezt a rövidtávú szolgáltatást csak Szentgotthárd belvárosában, Rábakethelyen, Rábatótfaluban és Rábafüzesen lehetne igénybe venni, mivel ezek a leggyorsabban elérhető részei a településnek, a rövid tervezhetőség miatt pedig a kertész csak a rövidebb időt igénybe vevő szolgáltatást tudná teljesíteni.
- A rövid tervezhetőség miatt viszont felárat kellene fizetni ezért a szolgáltatásért.

Ezáltal a lehetőség által a program még pozitívabb üzenetet közvetíthetne a lakosok felé: bármikor gyorsan biztosítani tudnák a növények vagy állataik ellátását a nemvárt események esetén is, így még nagyobb bátorsággal vághatnának bele a gazdálkodásba. Ez a lehetőség valószínűleg elsősorban az állatok ellátásában lenne nagy segítség, mivel náluk van a nagyobb súlya annak, hogy minden nap el legyenek látva.

Foglalás meghosszabbítása

Az előző pontban leírt szabályok szerint meg lehetne hosszabbítani egy foglalást egy nappal még akkor is, ha már kevesebb mint egy hét van hátra addig az adott időpontig (ha a naptár ezt lehetővé teszi, azaz van szabad hely). Ekkor ugyanúgy felárat kellene fizetni, és csak egy napra lehetne igénybe venni a szolgáltatást, azaz csak egy nappal lehetne meghosszabbítani a foglalást.

Közösségi kertek, egyesület

Szentgotthárd területén több különlegesebb terület van a kertek, ezáltal a program szempontjából is. Ezek közé tartoznak a közösségi kertek és az Id. Pochán Miklós Kertbarát Egyesülethez tartozó telkek a Rába mellett.

Ezekben az esetekben a szolgáltatást kedvezőbb áron lehetne igénybe venni.

Erre azért lenne szükség, hogy minél több olyan ember is bátrabban belefogjon a növénytermesztésbe, akik nem rendelkeznek saját telekkel. A közösségi kerteket már most is díjmentesen lehet használni, a további kedvezmények talán még több embert bátorítanának a használatukra.

Gyakorlati szempontból pedig azért lehetne olcsóbb a szolgáltatás a fent említett területeken, mivel nagyobb valószínűséggel kellene ezeken a helyeken egyszerre

több parcellát is gondoznia a kertészek. Azonban ez nem kerülne számára annyi időbe, mint a magántulajdonokban lévő kertek esetén, amelyek valószínűleg nem néhány száz méterrel lennének egymástól, hanem két különböző faluban, így ott sok idő elmenne az utazással, míg a közösségi kertek vagy az egyesület területei esetében nem.

Állatpanzió

A program ezen pontja kilóg a pályázat fősodrából és a céljai közül, viszont a haszonállatok gondozása mellett ez a pont is részét képezheti egy nagyobb rendszernek, ami kényelmesebbé akarja tenni az állattartást.

Nyarálások alkalmával az esetleges kerti növények locsolása és háziállatok gondozása mellett a másik problémát a házi kedvencek, általában a kutyák vagy macskák okozzák.

Ha otthon hagyják őket, nem mindig egyszerű az ellátásukat megoldani, szíveséget kell kérni valakitől, ami sokszor kellemetlen lehet, másrészt nem is mindig van rá lehetőség. Azonban a nyarálásra sem feltétlen kényelmes elvinni őket sem az állatok, sem a gazdájuk részéről. Ez sokszor körülményes is, főleg egy hosszabb út, esetleg repülőút esetén.

Erre lehetne megoldás az állatpanzió. Ennek lényege, hogy egy bizonyos összeg befizetésével az állatokat etetik, gondozzák, játszanak velük, ami kényelmes és viszonylag jó megoldás is, mivel az állatok gondját viselik egész nap.

Ezt Szentgotthárdon a már meglévő kutyamenhelynél lehetne kialakítani a megfelelő követelmények és igények betartásával. Itt is lehetne az appon keresztül időpontot foglalni az állatpanzióba legalább egy héttel korábban, így automatikusan történne a jelentkezés.

Másrészt az app ilyen célú használata közben a felhasználók megismerkednének az alkalmazással, mindenképpen lenne valamennyi információjuk a program fő irányvonaláról és ezen információk mentén jobban megismerkednének a program lényegével, a kiskerti gazdálkodás népszerűsítésével, majd esetleg kedvet kapnának a saját növény- vagy állattartásra is.

Zöld Szentgotthárd

A pályázatban felvázolt program beleillene a Zöld Szentgotthárd programba, mivel ezzel is bátorítanák a lakosokat a zöldebb életmódra, arra, hogy minél többen belevágjanak a kiskerti gazdálkodásba vagy ne hagyjanak fel azzal.

A program ugyan konkrétan nem tesz annak érdekében, hogy környezetbarát életmódot folytassanak a lakosok, viszont bátorítja a szentgotthárdiakat arra, hogy minél többen foglalkozzanak olyan dologgal, amivel tehetnek egy lépést a zöldebb életmód felé. Mindezt a program úgy váltja lehetővé, hogy megkönnyíti a gazdálkodást azáltal, hogy az egyik legnagyobb hátulütőjére egy kedvező megoldást kínál.

Megvalósítás

A felvázolt programot nem lenne könnyű megvalósítani, de létrehozásával egy előremutató, modern formában lehetne az emberek kedvét növelni a gazdálkodás iránt, így Szentgotthárd egy példaként állhatna a többi magyarországi vagy európai település előtt.

A modern technológián alapuló fejlesztés figyelemfelhívó és pozitív lenne a fiatalabb generációk körében, a programnak pedig jellegéből és céljából adódóan nyilvánvalóan őket kellene megcélozni, nem az idős generációt.

Az app fejlesztése nyilvánvalóan nem lenne olcsó, viszont általa egy zöldebb település jönne létre, ahol több lakos foglalkozna a kiskerti gazdálkodással. A többi település közül pedig kiemelkedne az előremutató programjával, amely egy modern eszközt használ egy egyre fontosabbá váló cél, a zöldebb életmód hirdetésére és népszerűsítésére.

Felhasznált irodalom

http://www.ksh.hu/docs/hun/agrar/gazdasagkuszob_modositasa_2020.pdf?lang=hu

<https://molbubi.hu/dijszabas.php>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2018.pdf>